

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ТРЕТИ СЪСТАВ

ДЕЛО ALI *c/y* ROMANIA

(Жалба № 20307/02)

РЕШЕНИЕ

СТРАСБУРГ

9 ноември 2010 година

ОКОНЧАТЕЛНО

09.02.2011 г.

Настоящото решение става окончателно съгласно член 44 § 2 от Конвенцията. То може да претърпи редакционни промени.

По делото Ali с/у Румъния

Европейският съд по правата на човека (Трето отделение), заседаващ като Камара в състав:

Josep Casadevall, *председател*,
Elisabet Fura,
Corneliu Bîrsan,
Boštjan M. Zupančič,
Alvina Gyulumyan,
Egbert Myjer,
Ineta Ziemele, *съдии*,

и Santiago Quesada, *секретар на отделението*,

след разисквания в закрито заседание на 20 октомври 2010 г.,
постанови следното решение, прието на същата дата:

ПРОИЗВОДСТВО

1. Делото е образувано по жалба (№ 20307/02) срещу Румъния, подадена в Съда по реда на член 34 от Конвенцията за защита на правата на човека („Конвенцията“) от гражданин на Сирия г-н Ali Ahmad („жалбоподателят“) на 15 април 2002 г. Жалбоподателят има и румънско гражданство.

2. Жалбоподателят, на когото е предоставена правна помощ, се представлява от г-жа Carmen Boghina, адвокат, практикуващ в Букурещ. Румънското правителство („Правителството“) се представлява от своя агент г-н Răzvan-Horațiu Radu от Министерство на външните работи.

3. На 29 ноември 2007 г. Съдът обяви жалбата за частично недопустима и реши да изпрати на Правителството оплакванията във връзка с член 3 (твърдяно малтретиране, условия на задържане под стража и медицинско обслужване по време на задържането), член 6 § 1 (право на справедлив процес) и член 9 от Конвенцията. Съдът реши също така да се произнесе едновременно по допустимостта и по съществуването на жалбата (член 29 § 1).

ФАКТИТЕ**I. ФАКТИЧЕСКИ СЪСТАВ**

4. Жалбоподателят е роден през 1962 г. и живее в Букурещ. Той има румънско гражданство от 1999 г., осъществява търговска дейност и е женен за румънска гражданка.

А. Обстоятелства, довели до ареста и наказателното преследване на жалбоподателя

1. На 29 май 2001 г. полицейският отдел за борба с организираната престъпност и трафика на наркотици („отдел за борба с трафика на наркотици“) по своя инициатива започва разследване на твърдения за престъпление трафик на наркотици, извършено от три лица – жалбоподателя заедно с К.М. и Д.Н. – с намерението да продадат 1,5 кг хероин за 10 000 USD.

Същия ден Прокуратурата към Върховния съд издава разрешение за използването на двама полицейски агенти под прикритие с цел установяване на фактите по случая, идентифициране на извършителите и набавяне на доказателства. Тя им разрешава също така заедно със сътрудник да закупят 2 кг хероин. Прокуратурата мотивира издаването на разрешението с наличието на обосновано предположение за предстоящо извършване на престъпление трафик на наркотици.

2. На същия ден – 29 май 2001 г. жалбоподателят и Д.Н. се срещат с агентите под прикритие. Съгласно обвинителния акт по делото Д.Н. иска 10 000 USD за 1 кг хероин. На 31 май 2001 г. агентите под прикритие отново се срещат с трите лица, за да обсъдят подробностите по сделката.

3. На 7 юни 2001 г. агентите под прикритие се срещат пак със заподозрените в апартамента на жалбоподателя, където К.М. идва с чанта. По-късно агентите заявяват, че им е предложен 1 кг хероин срещу 10 000 USD. Когато напускат заедно сградата, полицията ги обкръжава и задържа тримата заподозрени, а полицейските агенти под прикритие напускат мястото с кола. Донесената от К.М. чанта е отворена и в нея е открит пакет, който съдържа прах, както и обувки и храна.

В Дирекцията на полицията уведомяват жалбоподателя, че в чантата е имало наркотици.

4. Агентите под прикритие изготвят доклад за престъплението. Заподозрените отричат трафик на наркотици; специално жалбоподателят заявява, че мислел, че парите са предназначени за други стоки, а не за наркотици (вж. точка 13 по-долу).

5. Полицията претърсва жилищата на заподозрените и намира пакет от 36,56 г хероин в дома на К.М. В дома на жалбоподателя не са открити наркотици. Докладите за претърсванията са приложени към делото.

6. По време на следствието К.М. признава престъплението и обяснява, че е получил наркотика (един пакет от 1 кг и втори пакет от 36,56 г) от някой си „Ахмед“ и че другите двама заподозрени също са знаели за продажбата на наркотика.

На 4 юли 2001 г. полицията разделя следственото дело по отношение на Ахмед и три други лица от това срещу жалбоподателя, D.H. и K.M.

В. Наказателно производство срещу жалбоподателя

7. На 2 юни 2001 г. с разпореждане на прокурор F.C. от Прокуратурата към Върховния съд се продължава мярката задържане под стража на жалбоподателя в ареста на Главния инспекторат на полицията.

8. На 9 юли 2001 г. Прокуратурата предявява обвинение срещу жалбоподателя за трафик на наркотици – престъпление по член 2, алинея 2 от Закон № 143/2000. Обвинителният акт е изготвен от прокурор F.C.

9. На 18 октомври 2001 г. жалбоподателят дава показания пред съда. Той твърди, че имал компания Румъния, която продавала дрехи и обувки, а другите двама подсъдими били негови търговски партньори. През май 2001 г. K.M. предложил на жалбоподателя да купи от него някои стоки, а жалбоподателят му отговорил, че вече не извършва търговска дейност, но че може да го свърже с D.H. Жалбоподателят, D.H. и купувачът (в действителност полицейски агент под прикритие) били в апартамента на жалбоподателя, когато пристигнал K.M. с чантата, в която имало мостри на стоки (дрехи и обувки). Жалбоподателят отбелязва, че през цялото време K.M. държал чантата затворена в ръцете си.

Жалбоподателят също така описва твърдяната бруталност на полицията по време на ареста му и твърди, че не му е разрешено да отиде на лекар.

10. Другите подсъдими също отричат каквото и да е престъпление, свързано с трафик на наркотици. Те твърдят, че не са знаели за наличието на наркотици в чантата.

11. На 13 декември 2001 г. и на 7 февруари 2002 г. съдът сменя показанията на шестима свидетели, които са присъствали на ареста и на претърсването на домовете на подсъдимите.

По-късно жалбоподателят представя писмени обяснения, в които потвърждава позицията си, изтъквайки допълнителни детайли по своята версия за фактите и твърди, че бил заставен от полицията да даде показания.

12. Градски съд Букурещ постановява присъда на 21 февруари 2002 г. Съдът намира жалбоподателя за виновен в извършването на трафик на наркотици и го осъжда на тринадесет години лишаване от свобода. На K.M. също е наложено наказание лишаване от свобода – за срок от петнадесет години, а на D.H. – същото наказание – за срок от тринадесет години.

Съдът потвърждава фактическите констатации на прокурора и отбелязва, че обвинителният акт се основава на докладите на двамата агенти под прикритие, доклада за ареста и докладите за претърсването на домовете на подсъдимите, както и на показанията на свидетели. Съдът отбелязва също твърденията на подсъдимите твърдят, че са заставени от полицията да направят признания и че пред съда са отрекли извършването на престъпленията. Съдът смята обаче, че те не са представили доказателства в подкрепа на твърденията си и по този начин декларациите им са в противоречие с другите доказателства по делото.

Наред с това съдът основава присъдата си на обвинителния акт, който според него се базира на първоначалните показания на К.М. пред полицията, на доклада за ареста, на очната ставка между подсъдимите и на докладите за претърсванията.

13. Жалбоподателят обжалва присъдата. Той твърди, че първоинстанционният съд не е допуснал да представи доказателства и иска от апелативния съд да допусне доказателства в негова защита и по-специално на видеозапис от ареста и разпит на полицейските служители, действали под прикритие.

На 20 юни 2002 г. Апелативен съд Букурещ отхвърля жалбата, без да заема каквото и да е конкретно становище по оплакванията на жалбоподателя във връзка с доказателствата.

14. Жалбоподателят отново обжалва, този път на материално-правни основания, като твърди, че цялата операция е инсценирана от полицията и иска призоваването на агентите под прикритие и на всички други участвали в операцията лица пред съда като свидетели.

С окончателно решение от 15 май 2003 г. Върховният съд отхвърля жалбата.

15. Жалбоподателят подава искане за преглед на окончателното решение, като отново излага довода, че съдът следва да изслуша полицейските агенти под прикритие и да допусне очна ставка между жалбоподателя и агентите. Той твърди освен това, че в действителност единият от агентите под прикритие е донесъл хероина на К.М., а другият агент бил предполагаемия купувач на наркотика.

На 23 юни 2006 г. Градски съд Букурещ отхвърля жалбата с мотива, че съд, пред който се разглеждат извънредни производства, не може да преразглежда доказателствата по дело. Той изтъква, че:

„Преразглежданата присъда е основана на голям брой доказателства; агентите под прикритие не са имали решаваща роля, а само са съдействали за набавянето на доказателства, потвърждаващи показанията на заподозрените, доклада по това явно престъпление и докладите за претърсване на домовете“.

Жалбите, подадени от жалбоподателя, са отхвърлени първо от Апелативен съд Букурещ, а след това от Върховния касационен съд с окончателно решение от 11 януари 2008 г.

16. Според жалбоподателя той е държан с белезници по време на съдебните заседания пред съдиите в по време на първоинстанционното производство по същество. В писмото си до Правителството от 14 февруари 2008 г., в което описва условията в полицейските следствени арести, Главният инспекторат на полицията посочва, че:

„...задържаните под стража се извеждат от следствените арести с белезници ... Пред съда те остават с белезници, освен ако председателят на съдебния състав изрично не поиска сваляне на белезниците, Наредба ([на Министерството на вътрешните работи] № 901/1999)“.

С. Оплаквания за малтретиране

17. Според жалбоподателя той е малтретиран от полицията по време на задържането му в следствения арест на Главния инспекторат на полицията (от 2 юни до юли 2001 г. най-късно). Той се оплаква, че около петнадесет до двадесет дни е измъкван всеки ден от килията и оставян в тоалетната за петнадесет до тридесет минути, докато следователят най-накрая намери време да го разпита. Той се оплаква също така, че е събличан гол за тридесет до четиридесет минути, претърсван и словесно обиждан от служителите на полицията. Той твърди, че това продължавало по шест часа на ден.

18. Твърди се, че на 21 юни 2001 г. жалбоподателят е ударен по главата от полицейски служител в присъствието на прокурор F.C., защото отказал да подпише доклада за действията на полицията по време операцията под прикритие, довела до неговото арестуване.

19. На 5 април 2002 г. жалбоподателят подава жалба до Военна прокуратура за твърдяното малтретиране от полицията и прокурор F.C. Той твърди също, че е дал чрез посредник 5 000 USD на прокурор, за да му помогне по делото; той иска сумата да му бъде възстановена от F.C. и посредника. На 28 юни 2002 г. той дава показания пред прокурора, в които посочва самоличността на виновните лица и отправя искане за наказателното им преследване поради злоупотреба със служебно положение, оскърбително поведение и злоупотреби при разследването.

20. На 6 февруари 2003 г. военният прокурор изпраща преписката на Прокуратурата към Апелативен съд град Васăи поради деволюцията на полицията.

21. След неколккратно препращане на преписката между различните прокуратури, на 27 август 2003 г. Прокуратурата към Върховния съд отхвърля жалбата на основание, че няма доказателства, които да подкрепят твърденията за злоупотреба при разследването.

22. Съгласно предоставената от националните власти информация жалбоподателят не обжалва постановлението на прокурора, издадено на 27 август 2003 г.

23. Жалбата относно твърдяните корупционни действия на прокурор F.C. и на посредника е изпратена на службата към прокуратурата за противодействие на корупцията, която на 14 януари 2004 г. взема решение да не възбужда наказателно преследване. На 6 май 2004 г. жалбоподателят е уведомен за това решение.

24. Подобна жалба, подадена от C.D., съкилийник на жалбоподателя, от името на жалбоподателя, в която се твърди извършването на престъпления от прокурор F.C. по време на разследването, също е отхвърлена от прокурор към Върховния касационен съд (новият Върховен съд) на 12 декември 2005 г. Възражението на жалбоподателя срещу постановлението на прокурора е отхвърлено от Върховния съд на 30 март 2006 г. на основание, че не е изчерпан предвиденият в член 278¹ от Наказателно-процесуалния кодекс административен ред за обжалване преди подаването на жалбата в съда (решението влиза в сила на 16 октомври 2006 г., когато жалбата на материално-правни основания на жалбоподателя е отхвърлена от деветчленен състав на Върховния съд).

25. През 2005 г. жалбоподателят подава също така жалба до Прокуратурата към Окръжен съд Букурещ [Bucharest Regional Court] срещу четирима полицейски служители от отдела за борба с трафика на наркотици и трима заклетите преводачи, като в нея твърди, че полицейските служители са употребили насилие и заплахи, за да се сдобият с доказателства, потвърждаващи полицейския доклад за престъплението на 1 юни 2001 г. На 14 ноември 2006 г. Прокуратурата към Окръжен съд Букурещ отхвърля жалбата срещу полицейските служители за злоупотреби при разследването с мотива, че твърденията вече са били разгледани от съдилищата в хода на наказателното производство срещу жалбоподателя (което вече е приключило с окончателно решение) и че по делото няма данни, които да обосновават предположение за злоупотреби в хода на разследването. Прокурорът изпраща делото на Прокуратурата към Градски съд Букурещ в частта ѝ за останалите престъпления, за които се твърди, че са извършени от полицейските служители и от заклетите преводачи.

Съдът не получи никаква нова информация от страните относно по-нататъшния ход на тези производства.

26. Съгласно предоставената от Правителството информация, изпратена му от съответните национални власти, жалбоподателят не обжалва издаденото на 14 ноември 2006 г. решение.

D. Условия на задържането под стража

27. На 2 юни 2001 г. е продължен срокът на задържане на жалбоподателя в следствения арест на Главния инспекторат на полицията. Той остава там до 18 юли 2001 г. с изключение на времето

от 22 юни до 4 юли, през което е настанен в затворническата болница Jilava. На 18 юли той е преместен отново в Jilava, където остава до 13 август 2001 г., а след това – в затвора Rahova, като остава там до 2008 г. Съгласно информацията, с която разполага Съдът, понастоящем жалбоподателят изтърпява наказанието си в затвора Jilava.

1. Задържането под стража в Главния инспекторат на полицията

28. Според жалбоподателя на това място за задържане той е недохранван и държан във влажна килия. Той се оплаква, че не е спазвана подходяща за мюсюлманските обичаи диета, а е трябвало да взима мармалад, масло и чай от двамата си съкилийници или бисквити и чай от затвора.

Той твърди, че страдал от туберкулоза. Медицинска епикриза удостоверява, че към 6 август 2001 г. жалбоподателят е бил болен от туберкулоза и хемороиди.

29. Съгласно информацията от полицията в Букурещ килиите в следствения арест са с площ от 20 кв.м., с четири до пет легла и три прозореца всеки с площ от 2,5 кв.м. Тоалетните и душовете са разположени в килиите и постоянно има топла вода. Задържаните имат достъп до прозорците, за да проветрят помещението. Не бе предоставена конкретна информация за престоя на жалбоподателя там, тъй като съгласно приложимите разпоредби документацията се съхранява от съответната администрация само пет години, който срок в случая с жалбоподателя е изтекъл.

2. Изтърпяване на наказанието в затвора в Rahova

30. Според жалбоподателя условията, при които е изтърпявано наказанието в затвора в Rahova, също били неподходящи: през зимата било изключително студено, тъй като отоплителната инсталация работела само за кратко време; имало топла вода само половин час на седмица; имало по десет до дванадесет затворници, настанени в килия с десет легла; при храната не се спазвали хигиенни стандарти и от менюто почти отсъствало месо.

След прехвърлянето му в Rahova жалбоподателят имал някои здравословни проблеми: схващания, ревматизъм, болки в бъбреците и стомаха. Издадената епикриза установява остатъчни пясъчинки в бъбреците и мехура и базов пахиплеврит. Освен това жалбоподателят твърди, че не е получавал нужното медицинско обслужване.

31. Базирайки се на информацията от Националната дирекция на затворите, Правителството представи данни, че жалбоподателят е настаняван в килия с площ от 18,8 кв.м., в която имало четири-пет

двуетажни легла и в килия с 24,6 кв.м. и пет-шест двуетажни легла. Тоалетната била към килията, като и в двете помещения имало прозорци, което позволявало проникването на свеж въздух и естествена светлина.

Правителството не представя конкретна информация за броя на обитателите на килиите, в които е бил жалбоподателят, освен за последната част от престоя му, където по негово твърдение делял помещение от 30,5 кв.м. с десет двуетажни легла заедно с деветима други лишени от свобода. Към килията имало отделно помещение с тоалетна, умивалник и душове. И двете помещения имали прозорци.

32. В затвора имало топла вода само веднъж седмично през периода до 6 юни 2007 г. и два пъти седмично след тази дата от 12,00 до 13,00 ч. и от 17,00 до 18,30 ч. Задържаните получавали хигиенни средства от затворническата администрация. Не е предоставена информация за графика на отоплението.

33. Накрая Правителството поддържа, че жалбоподателят е получавал храна, приготвяна в съответствие с мюсюлманските норми за хранене.

Е. Медицинско обслужване по време на задържането под стража

34. От 21 до 22 юни 2001 г. жалбоподателят е пациент на Болницата за спешна помощ в Букурещ, която отразява в издадената от нея епикриза, че той е имал краниоцеребрална травма с умерено последващо сътресение на мозъка и „атроцитна цефалалгия“ с разстройство на съзнанието.

35. От 22 юни до 4 юли 2001 г. жалбоподателят е в букурещката затворническа болница към Jilava. Той твърди, че не е получавал подходящите лекарства поради липсата на средства за това. Официалните документи, издадени от Националната дирекция на затворите по искане на Правителството, както и медицинският регистър на затвора удостоверяват, че жалбоподателят е получавал медицинско обслужване, както и храна, съобразена със здравословното му състояние.

36. В периода от 26 юни до 31 юли 2003 г. жалбоподателят обявява гладна стачка; през това време състоянието му е наблюдавано, а здравето му не е значително влошено.

37. В свое изявление от 18 октомври 2001 г., направено пред Районен съд Букурещ, жалбоподателят изрично се оплаква, че не е заведен на лекар.

38. По време на задържането си под стража жалбоподателят не е искал предсрочно освобождаване от изтърпяване на наказанието поради здравословни причини, нито е отправял молба за специализирано медицинско изследване или пък за постъпване в

гражданска болница с цел изследвания. Според медицинското му досие от затвора той продължава да бъде лекуван за различните си болести.

II. РЕЛЕВАНТНО НАЦИОНАЛНО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО

39. Релевантните разпоредби на Наказателно-процесуалния кодекс и на законите за полицията и военната прокуратура са посочени по дела *Dumitru Popescu c/y Romania* (№ 1), № 49234/99, точки 43—46, 26 април 2007 г.) и *Barbu Anghelescu c/y Romania* (№ 46430/99, точка 40, 5 октомври 2004 г.). В точки 43—45 от решението по дело *Dumitru Popescu* (№ 1), *цитирано по-горе*, е изложено развитието на законодателството относно жалбите срещу актове на прокурора (член 278 от Наказателно-процесуалния кодекс) и член 278¹, въведен със Закон № 281/от 24 юни 2003 г., приложим от 1 януари 2004 г. („Закон № 281/2003“).

40. Правителствената Наредба за извънредни случаи № 56/2003 от 27 юни 2003 г. („Наредба № 56/2003“) относно някои права на осъдените лица предвижда в своя член 3, че осъдените на лишаване от свобода имат право да подават жалба до първоинстанционния съд срещу мерки по изпълнение, взети от затворническите власти във връзка с техните права. Наредба № 56/2003 е отменена и заменена със Закон № 275 от 20 юли 2006 г., който възпроизвежда съдържанието на член 3, посочен по-горе в член 38, като предвижда, че жалбите на осъдени лица срещу мерки на затворническите власти се разглеждат от съдия (вж. също дело *Petrea c/y Romania*, № 4792/03, точки 21—23, 29 април 2008 г.).

41. Разпоредбите на Закона за борбата с трафика на наркотици и незаконната употреба на наркотици № 143/2000 („Закон № 143/2000“) са описани в дело *Constantin u Stoian c/y Romania*, №№ 23782/06 и 46629/06, точки 33—34, 29 септември 2009 г.).

42. Инstrukция № 901/1999 на Министерството на вътрешните работи относно организацията и функционирането на местата за превантивно задържане под стража под контрола на Министерството на вътрешните работи не е обнародвана в Официалния бюлетин.

На 13 ноември 2003 г. Министерство на правосъдието приема Инstrukция № 3352 за правата и задълженията на лицата в предварителните арести, която не съдържа разпоредби за използването на белезници, а само отменя предишни нормативни актове, противоречащи на новите. Наредба № 56/2003 също не споменава този въпрос. Единствено посоченият по-горе Закон № 275/2006 предвижда изрична забрана за използването на белезници освен при изключителни обстоятелства (член 37) и че те не могат да бъдат използвани като санкция (член 71).

Изглежда, че Наредба № 901/1999 все още е в сила през 2006 г. що се отнася до довеждането на превантивно задържани лица в съда (вж. Решение № 980/2007 на Върховния касационен съд).

43. Член 68, алинея 2 от Наказателно-процесуалния кодекс забранява склоняването към и продължаване извършването на престъпление с цел набавяне на доказателство.

III. ДОКУМЕНТИ НА СЪВЕТА НА ЕВРОПА

44. Релевантните констатации и препоръка на Европейския комитет за превенция на изтезанията и нечовешкото и унижително отношение и наказание („КПИ“) се съдържат в дело *Artimenco c/y Румъния* (№ 12535/04, точки 22—23, 30 юни 2009 г.). По-специално, Съдът отбелязва, че в доклада си за 2002—2003 г. КПИ изразява своята загриженост от ограниченото жизнено пространство за затворниците и от недостатъчната площ, предвидени по действащите нормативни актове към тази дата. Той отбелязва също, че понякога затворниците са задължавани да спят по двама в легло и че тоалетните не са достатъчно отделени от помещенията за живеене.

45. Румънската неправителствена организация Асоциация за защита правата на човека Хелзинкски комитет (Apador-CH) след посещения в секторите за ненавършили пълнолетие и за жени, както и в болницата на затвора в Raňova през 2002, 2003 и 2005 г., изготвя за затвора в Raňova четири доклада за условията за задържане под стража. Освен заключенията по конкретни случаи, в докладите се отбелязва, че затворът е препълнен и че месото почти отсъства от храната.

46. Текстовете на Съвета на Европа за използването на специални техники на разследване са детайлно посочени по дел *Ramanauskas c/y Литва* [ГК], № 74420/01, точки 35—37, ЕСПЧ 2008 г.

ПРАВОТО

I. ТВЪРДЯНО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 3 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

47. На 28 юли 2003 г. жалбоподателят подава жалба за лошо отношение от властите, като се позовава на член 3 от Конвенцията. Той също така се оплаква от условията в мястото на задържане и от факта, че се е разболял по време на престоя си и в Главния инспекторат на полицията, и в затвора в Raňova, както и от липсата на медицинско обслужване.

Освен това той се оплаква, че многократно е държан с белезници на ръцете си, особено по време на откритите съдебни заседания, а с решението си по допустимостта на жалбата от 29 ноември 2007 г. Съдът намира, че това оплакване попада в обхвата на член 3.

Член 3 от Конвенцията гласи, че:

„Никой не може да бъде подложен на изтезания или на нечовешко или унижително отношение или наказание“.

А. Допустимост

1. Доводи на страните

48. Правителството изтъква, че не са изчерпани вътрешните средства за правна защита. То твърди, че за инцидента от 21 юни 2001 г. жалбоподателят е следвало да подаде жалбата, въведена с член 278¹ от Наказателно-процесуалния кодекс и в сила от 1 януари 2004 г. Освен това по отношение оплакванията за твърдяното лошо отношение по време на задържането под стража, условията в мястото на задържане и твърдяната липса на адекватно медицинско обслужване са подлежали на обжалване на основание оскърбително поведение, незаконен арест, злоупотреби при разследването и нечовешко отношение и изтезание – все престъпления по Наказателния кодекс или пък жалба по реда на Наредба № 56/2003 за извънредни случаи.

То също така поддържа, че оплакването за лошо отношение и за условията на задържане в следствените арести на полицията е подадено след изтичане срока за обжалване.

49. Жалбоподателят оспорва позицията на Правителството.

2. Оценка на Съда

50. Още в началото Съдът подчертава, че целта на изискването за изчерпване на вътрешноправните средства за защита е да се даде възможност на Договарящите страни да предотвратят и поправят нарушенията, за които се твърди, че са извършени от тях, преди да е подадена жалба за такива нарушения до Съда. Единствените средства за правна защита, за които член 35 от Конвенцията изисква да са използвани, са тези, свързани с твърдяните нарушения, като същевременно са достъпни и достатъчни. Наличието на такива средства за правна защита трябва да бъде достатъчно надеждно не само на теория, но и на практика, което ако не е така ще им липсва изискваната „достъпност“ и „ефективност“; държавата ответник не доказва, че тези различни условия са изпълнени (вж., наред с много други източници, дело *Selmouni c/у Франция* [ГК], № 25803/94, точки 74—75, ЕСПЧ 1999-IV).

51. За да се приведе в действие разпоредбата за изчерпване, средството за правна защита трябва да съществува към датата на подаване на жалбата до Съда. От това правило обаче са допустими изключения, когато са оправдани от особените обстоятелства на всеки отделен случай (вж. дела *Vaumann c/y Франция*, № 33592/96, точка 47, 22 май 2001 г. и *Brusco c/y Италия*, (dec.) № 69789/01, ЕСПЧ 2001-IX).

Съдът е приел, че това е така, когато в националното право е приет нов закон, чиято нарочна цел е да бъде предвидено директно средство за защита от нарушения на основни процесуални права, който има обратно действие и по този начин е сложен край на структурен проблем, съществувал в националната правна система преди приемането на този закон (вж. дело *Petrea*, посочено по-горе, точка 33).

52. Освен това, Съдът отново подчертава, че цел на шестмесечния срок по член 35 е да се създаде правна сигурност, като се осигури делата, повдигащи въпроси по Конвенцията, да бъдат разглеждани в разумен срок и да се изключи възможността за безкрайно обжалване на предишни решения. Този срок дава също така време на потенциалния жалбоподател да обмисли дали да обжалва и ако вземе такова решение – какви оплаквания и аргументи да изтъкне (вж. например дела *Worm c/y Австрия*, 29 август 1997 г., точки 32—33, *Reports of Judgments and Decisions 1997-V*).

а) Инцидентът на 21 юни 2001 г.

53. Инцидентът, за който е оплакването, се случва две години и шест месеца преди влизането в сила на Закон № 281/2003. Окончателното решение по случая е взето от прокурора на 27 август 2003 г.

54. Съдът вече е приел по делото *Stoica c/y Румъния* (№ 42722/02, точки 106-109, 4 март 2008 г.), че със Закон № 281/2003, който предвижда, решенията на прокурора да могат да се обжалват пред националните съдилища, се е открила и възможността считано от 1 януари 2004 г. за подаване на жалбата по член 278¹ от Наказателнопроцесуалния кодекс.

55. Тъй като по-специално Закон № 281/2003 е предвидил едногодишен срок за заинтересованите лица да обжалват по съдебен ред актове на прокурора, издадени преди влизането в сила на този закон, жалбоподателят по настоящото дело е могъл да се възползва от така предвидения ред, за да обжалва постановлението от 27 август 2003 г.

Освен това, по делото *Stoica* Съдът приема, че средството за правна защита е ефективно, тъй като счита тригодишния период от време между инцидентите – предмет на жалбата и влизането в сила на разпоредбите, предвиждащи новата жалба, не е бил толкова дълъг, че

сериозно да промени повторното събиране на фактите от засегнатите лица и по този начин да намали ефективността на разглеждане на фактическия състав от съда (вж. дело *Stoica*, цитирано по-горе, точка 108 и съответно дело *Dumitru Popescu (№ 1)*, цитирано по-горе, точка 56).

56. Съдът не вижда основание да се отклони по настоящото дело от решението си по делото *Stoica*, посочено по-горе, относно ефективността на механизма за обжалване по реда и при условията на Закон № 281/2003.

От изложеното следва, че жалбата в тази ѝ част трябва да бъде отхвърлена съгласно член 35 § 1 и § 4 от Конвенцията на основание неизчерпване на вътрешноправните средства за защита.

б) Оплакванията относно твърдяните злоупотреби при разследването

57. Жалбоподателят подава няколко жалби срещу прокурор F.C. и полицейски служители, като твърди няколко случая на злоупотреба по време на разследването.

Съдът отбелязва обаче, че жалбоподателят не обжалва решенията на прокурора от 14 януари 2004 г. (за отказ да се образува наказателно производство за разследване на твърдяните корупционни действия на прокурор F.C.) и от 14 ноември 2006 г. (относно полицейски служители от отдела за борба с трафика на наркотици и относно преводачите), въпреки че по онова време вече разполага с ефективно средство за защита по член 278¹ от Наказателно-процесуалния кодекс.

58. Нещо повече, на 30 март 2006 г. национален съд отхвърля подобна жалба на жалбоподателя именно с мотива, че не е следвал производството по член 278¹ от Наказателно-процесуалния кодекс.

59. Накрая съдът отбелязва, че някои жалби срещу полицейски служители и срещу някои заклети преводачи са изпратени на Прокуратурата към Градски съд Букурещ и че по тези производства няма актуална информация.

60. От изложеното следва, че в тази ѝ част жалбата трябва да бъде отхвърлена съгласно член 35 § 1 и § 4 от Конвенцията на основание неизчерпване на вътрешноправните средства за защита.

в) Условията в мястото за задържане

(i) В следствените арести на полицията

61. Жалбоподателят се оплаква, че е държан при лоши хигиенни условия и е получавал лоша храна.

62. Съдът отбелязва, че жалбоподателят е държан в Центъра на полицията за задържане от 2 юни до 18 юли 2001 г., на който ден е прехвърлен в затвора в Rahova.

63. Жалбата е подадена до Съда на 28 юли 2003 г. – повече от шест месеца след приключване на задържането под стража. Освен това, жалбоподателят не твърди, че затворът е препълнен, а и от данните по делото не е видно наличието на структурен проблем в случая на жалбоподателя (по-специално, от описанието на условията в затвора, дадено от страните, изглежда, че жалбоподателят е обитавал помещение от 20 кв.м. заедно с още двама души).

Следователно в тази ѝ част жалбата е подадена след изтичане на срока за обжалване и трябва да бъде отхвърлена в съответствие с член 35 § 1 и § 4 от Конвенцията.

(ii) *В затвора Rahova*

64. Жалбоподателят се оплаква от условията в затвора Rahova, от пренаселеност и от лошата храна.

65. Съдът вече се произнесе, че относно общите условия на задържането под стража, и по-специално твърдяната пренаселеност, от жалбоподателят не може да се изисква да е изчерпал каквито и да са средства за защита (вж. дело *Petrea*, посочено по-горе, точка 37). Освен това жалбоподателят е държан в този затвор до 2008 г. и подава жалба до Съда за пръв път още през 2003 г.

66. Съдът отбелязва също така, че в тази ѝ част жалбата не е явно необоснована по смисъла на член 35 § 3 от Конвенцията. Освен това, той счита, че тя не е недопустима на каквото и да е друго основание. С оглед на това жалбата в тази ѝ част трябва да бъде обявена за допустима.

d) Твърдяното влошаване на здравето и твърдяната липса на медицинско обслужване

67. По делото *Petrea*, цитирано по-горе, Съдът приема, че преди влизането в сила на Наредба № 56/2003 на 27 юни 2003 г. не е имало ефективно средство за правна защита в случаи като този на жалбоподателя. След тази дата обаче лицата в положението на жалбоподателя вече разполагат с ефективно средство за правна защита да обжалват твърдяна липса на медицинско обслужване, макар вече да е подадена жалба до Съда и производството по нея да е още висящо към релевантната дата (вж. дело *Petrea*, цитирано по-горе, точки 35—36).

Съдът не вижда основание да се отклони по настоящото дело от решението си по делото *Petrea*.

68. Следователно Съдът счита, че след влизането в сила на Наредба № 56/2003 жалбоподателят е следвало да подаде жалба до национален съд относно твърдяната липса на медицинско обслужване.

От това следва, че в частта ѝ относно твърдяна липса на медицинско обслужване след 27 юни 2003 г. жалбата трябва да бъде отхвърлена на основание неизчерпване на вътрешноправните средства за защита.

69. Що се отнася до времето преди влизането в сила на Наредба № 56/2003, Съдът отбелязва, че жалбоподателят се оплаква, че се е заразил с туберкулоза, докато е в полицейския арест, но задържането е приключило през юли 2001 г. Освен това той подава жалба до национален съд на 18 октомври 2001 г. за това, че не е заведен на доктор.

Тъй като обаче жалбоподателят подава жалбата си до Съда едва на 28 юли 2003 г., той не е спазил шестмесечния срок.

От това следва, че в тази ѝ част жалбата е подадена след изтичане на срока и трябва да бъде отхвърлена съгласно член 35 § 1 и § 4 от Конвенцията (вж. дела *Koval c/y Украйна* (dec.), № 65550/01, 30 март 2004 г. и *Treptow c/y Румъния* (dec.) № 30358/03, 20 май 2008 г.).

70. Накрая Съдът не намира никакви доказателства по делото за други потенциални нарушения на правото на жалбоподателя да получи медицинско обслужване по време на задържането му преди влизането в сила на Наредба № 56/2003. По-специално, Съдът отбелязва, че жалбоподателят формулира оплакването си за твърдяна липса на медицинско обслужване в Рахова много общо, без да посочва конкретен случай, в който е можело да настъпи твърдяното накръняване на неговото право. Освен това, неговите твърдения противоречат на медицинската документация и в коментарите си в отговор на доводите на Правителството той не изтъква допълнителни факти, които да позволят на Съда да потвърди оплакването.

71. Следователно с оглед на материалите, които са му представени и доколкото въпросите – предмет на оплакването, са в кръга на неговата компетентност, Съдът приема, че не се разкрива наличие на каквото и да е нарушение на правата и свободите, залегнали в Конвенцията и в Протоколите към нея.

От изложеното следва, че в тази ѝ част жалбата е явно необоснована и трябва да бъде отхвърлена съгласно член 35 § 1 и 4 от Конвенцията.

е) Твърдяното носене на белезници по време на съдебните заседания

72. Съдът отбелязва, че в тази ѝ част жалбата не е явно необоснована по смисъла на член 35 § 3 от Конвенцията. Той отбелязва също, че жалбата не е недопустима на каквото и да е друго основание. Следователно тя трябва да бъде обявена за допустима.

В. По същество

1. Условия в мястото за изтърпяване на наказанието в Raņova

а) Твърдения на страните

73. Правителството твърди, че условията в мястото за изтърпяване на наказанието в затвора в Raņova са подходящи и няма нарушение на член 3 от Конвенцията.

74. Жалбоподателят оспорва твърденията на Правителството и потвърждава, че е държан в мизерни условия, че килиите били препълнени, храната била с лошо качество и нямало условия за поддържане на прилична хигиена. Той подчертава, че докладите на КПИ от онова време потвърждават неговите твърдения.

б) Оценка на Съда

75. Съдът препраща към установените в практиката му принципи относно условията в местата за задържане под стража и медицинските грижи за задържаните (вж. за справка дело *Petrea*, цитирано по-горе, точка 43).

76. Съдът отново изтъква, че производствата по Конвенцията, като това по настоящата жалба, сами по себе си не водят винаги до стриктно прилагане на принципа *affirmanti incumbit probatio* („който твърди нещо, трябва да го докаже“), тъй като в определени случаи единствено правителството отговорник има достъп до информация, с която е в състояние да потвърди или обори дадени твърдения. Ако правителство не представи такава информация и не даде удовлетворително обяснение, от това могат да се направят изводи за обосноваността на твърденията на жалбоподателя (вж. дело *Kokoshkina c/y Русия*, № 2052/08, точка 59, 28 май 2009 г.).

77. По настоящото дело Съдът следва да прецени с какво лично пространство е разполагал жалбоподателя в затвора. Правителството не представи информация, която да позволи на Съда да установи процента на запълненост на килиите по време на задържането на жалбоподателя. Информацията обаче, която се представя както от жалбоподателя, така и от Правителството, е за килия с десет легла, в която жалбоподателят е бил настанен в по-късната част от престоя си.

Жалбоподателят не оспорва твърденията на Правителството относно размера на тази килия. Спорна между страните обаче е реалната запълненост на килията: докато Правителството твърди, че стандартната норма на запълненост винаги се спазва, жалбоподателят се оплаква, че затворниците трябвало да спят по двама в легло.

Съдът отбелязва, че твърдението на жалбоподателя за пренаселеност на затвора (вж. точка 34) отговаря на констатациите, направени от КПИ по онова време и подкрепени от неправителствени

организации (вж. точки 48 и 49 по-горе). Освен това, дори и при спазване на посочената от Правителството стандартна норма на запълненост изглежда, че личното пространство на жалбоподателя е било по-малко от намереното за приемливо от Съда в практиката му (вж. дело *Kokoshkina*, посочено по-горе, точка 62 и *Orchowski c/y Полша*, № 17885/04, точка 122, ЕСПЧ 2009-... (извлечения).

78. При това Съдът, като съпоставя твърденията на страните относно хигиенните условия с докладите на КПИ, не може да направи друг извод освен, че жалбоподателят е бил лишен от възможността да поддържа адекватна лична хигиена в затвора: имало е топла вода само веднъж седмично за един час. В тази връзка, въпреки че наличието на душеве и хигиенни средства е стъпка към осигуряване на достойни условия в затвора, тяхната използваемост остава по-скоро ограничена предвид липсата на топла вода.

Освен това съгласно информацията, представена от жалбоподателя и неоспорена от Правителството, отоплението през зимата е било недостатъчно.

79. Съдът често е констатирал нарушение на член 3 от Конвенцията в случаите на липса на лично пространство за задържаните и на незадоволителни хигиенни условия (вж., по-специално, дело *Ciorap c/y Молдова*, № 12066/02, точка 70, 19 юни 2007 г. и цитираните по-горе решения по дела *Kalashnikov*, точка 97 и сл., *Kokoshkina*, точка 64 и *Petrea*, точки 49—50).

По настоящото дело Правителството не изтъква каквито и да е доводи, които да позволят на Съда да стигне до различно заключение.

80. Предвид гореизложеното Съдът приема, че условията в мястото на задържане на жалбоподателя са му причинили страдания в степен, която надхвърля иначе неизбежната степен на страдания, присъща на местата за задържане и така се достига прага на унижителното отношение, предвиден от член 3.

Следователно има нарушение на член 3 от Конвенцията.

2. Носене на белезници в съда

81. Страните изложиха твърденията си по този въпрос.

82. Като има предвид обаче разпоредбите на Закон № 275/2006 (вж. точка 46 по-горе), както и че е обсъдил основните правни въпроси във връзка с член 3 по делото, Съдът счита, че не е необходимо да изследва дали в настоящия случай има нарушение на член 3, доколкото се отнася до твърдяното носене на белезници в съда.

II. ТВЪРДЯНО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 6 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

83. Жалбоподателят се оплаква, че е бил примамен от полицията, че агентите под прикритие са действали като *agents provocateurs* (*агент провокатори*) в нарушение на член 68, алинея 2 от Наказателно-процесуалния кодекс, който забранява склоняването към и продължаването на престъпление с цел да се набавят доказателства.

Той се оплаква също така от това, че не му е позволено да се срещне в очна ставка с двамата агенти под прикритие, нито да призове двама други свидетели, които също са присъствали на ареста на жалбоподателя. Освен това той твърди, че е нямал време и възможности да подготви защитата си, тъй като са му давани само пет до десет минути време за подготовка, когато му предстояло явяване пред съда, както и че служебно назначеният му защитник не го е защитавал по адекватен начин.

84. Той се позовава на член 6 § 1 и § 3, букви от b) до d) от Конвенцията, които гласят:

„1. Всяко лице при решаването на правен спор относно ...основателността на наказателно обвинение срещу него има право на справедливо и публично гледане на неговото дело ... от ... съд ...

3. Всяко лице, обвинено в извършване на престъпление, има следните минимални права:

...

b) да има достатъчно време и възможности за подготовка на своята защита;

c) да се защитава лично или да ползва адвокат по свой избор; ако не разполага със средства за заплащане на адвокат, да му бъде предоставена безплатно служебна защита, когато интересите на правосъдието го изискват;

d) да участва в разпита или да изисква разпит на свидетелите, свидетелстващи против него, и да изисква призоваването и разпита на свидетелите на защитата да се извършват при същите условия;

...“.

A. Допустимост

85. Съдът отбелязва, че в тази ѝ част жалбата не е явно необоснована по смисъла на член 35 § 3 от Конвенцията. Той констатира също, че жалбата не е недопустима на каквото и да е друго основание. Следователно тя трябва да бъде обявена за допустима.

В. По същество

1. Становища на страните

а) Правителството

86. Правителството оспорва твърдения на жалбоподателя.

87. То изтъква, че системата за разрешение за използването на полицейски операции под прикритие се използва в много европейски държави и в определени случаи се препоръчва от Съвета на Европа и Европейския съюз.

88. Относно фактите по настоящото дело то отрича полицията да направила инсценировка и счита, че представените по делото доказателства подкрепят неговите твърдения.

89. Като се позовава на делото *Klaas c/y Германия* (22 септември 1993 г., точка 29, Серия А, № 269), Правителството изтъква, че не е нормално Европейският съд да замества фактическите констатации на националните съдилища със своите собствени и че като общо правило задача на тези съдилища е да преценяват представените им доказателства по делото.

90. Съответно то отхвърля твърденията за несправедливост на производството. Според него съдилищата са извършили детайлна преценка на доказателствата, мотивирали са обстойно изводите си и не са основали своите решения единствено на докладите на агентите под прикритие, но и на свидетелски показания и тълкуване на показанията на жалбоподателя, дадени на различни етапи на производството. То счита, че по този въпрос настоящият случай се различава от делото *Teixeira de Castro c/y Португалия* (9 юни 1998 г., *Reports* 1998-IV), където съдилищата са се основавали главно на показанията на агентите под прикритие.

То твърди също така, че жалбоподателят не е искал призоваването на други свидетели или на агентите под прикритие да се явят пред съда.

91. Освен това Правителството счита, че жалбоподателят, подпомаган от защитник, е имал възможността да подготви своята защита и да изложи доводите си пред съда. То подчертава също така, че жалбоподателят не е подавал жалба до националните съдилища относно качеството на правната помощ, която е получил от своите адвокати.

б) Жалбоподателят

92. Жалбоподателят оспорва становището на Правителството. По-конкретно той изтъква, че националните съдилища в действителност основават решенията си единствено на доклада на агентите под прикритие, пренебрегват изложените пред тях доводи от защитниците

и че изслушаните от съдилищата свидетели не са могли да представят релевантна информация относно фактическото извършване на престъпленията, тъй като са присъствали само на ареста. Съдилищата обаче не изслушват непосредствено агентите под прикритие.

93. Накрая той твърди, че при претърсването на жилището му полицията не намира наркотици или други веществени доказателства, които да го уличават в участие в трафик на наркотици.

2. Оценка на Съда

94. Съдът отново потвърждава практиката си от последно време по член 6, в която прокарва подробно разграничение между понятието за инсценировка и използването на легитимни специални разузнавателни средства, и потвърждава задължението на националните съдилища грижливо да изследват материалите по делата, където обвиняемият се позовава на инсценировка. В тази връзка Съдът приема също така, че функцията му по член 6 § 1 не е да констатира дали дадени доказателствени средства са набавени незаконосъобразно, а да изследва дали тази „незаконосъобразност“ води до нарушаване на друго право, защитено от Конвенцията; с оглед на това той следва да разгледа качеството на оценката, направена от националните съдилища на твърдяната инсценировка, и да осигури адекватното гарантиране от тях на правото на обвиняемия на защита, и по-специално правото му на състезателен процес и на равнопоставеност (вж. дела *Ramanauskas*, цитирано по-горе, точки 49—61, *Malininas c/y Лумва*, № 10071/04, точки 34—35, 1 юли 2008 г., *Вукон c/y Русия* [ГК], № 4378/02, точки 88—93, 10 март 2009 г. и *Constantin и Stoian*, цитирано по-горе, точка 54).

95. В богатата си практика по този въпрос Съдът разглежда понятието „инсценировка“, нарушаваща член 6 § 1 от Конвенцията, като различаващо се от използването на легитимни специални разузнавателни средства при разследване на престъпления. Той приема, че макар използването на специални разузнавателни средства – и по-специално работа под прикритие – да не може само по себе си да накърни правото на справедлив процес, рискът от склоняване от страна на полицията, произтичащ от използването на такива методи, налага използването им да бъде в рамките на ясни ограничения (вж. дело *Ramanauskas*, цитирано по-горе, точка 51). Освен това Съдът приема, че склоняване от полицията е налице, когато участващите служители, независимо дали са от силите за сигурност или действат по техни указания, не се ограничават до разследването на престъпна дейност главно по пасивен начин, а упражняват въздействие върху обекта на разследването до степен, която склонява към извършването на престъпление, което иначе нямаше да бъде извършено, за да се създаде възможност за установяване на престъплението, т.е. да се

набавят доказателства и да се образува наказателно преследване (вж. дело *Teixeira de Castro*, цитирано по-горе, точка 38).

За да прецени дали в настоящия случай полицейските служители под прикритие са се ограничили или не до „разследване на престъпна дейност главно по пасивен начин“ (вж. дело *Ramanauskas*, цитирано по-горе, точка 55), Съдът взема предвид редица съображения. Както подчертава жалбоподателят, претърсването на неговото жилище не разкрива каквито и да са доказателства за участието му в престъпления, свързани с трафик на наркотици.

96. Съдът също така отбелязва, че страните интерпретират по различен начин събитията, случили се на 1 юни 2001 г. Според властите, жалбоподателят и другите обвиняеми са се съгласили да посредничат за сделката. Жалбоподателят, оплаквайки се от инсценировка, обаче твърди, че не е знаел за наличието на наркотици в чантата и е смятал, че получените пари са за други стоки, мостри от които са намерени в чантата.

97. Предвид тези различни интерпретации за Съда е от съществено значение да изследва процедурата, по която твърдението за инсценировка е разгледано, за да се увери, че правото на защита е достатъчно защитено, и по-специално на правото на състезателен процес и на равнопоставеност (вж. дела *Ramanauskas*, точки 60—61 и *Malininas*, точка 34, и двете цитирани по-горе, и *Khudobin c/y Русия*, №. 59696/00, точка 133, ЕСПЧ 2006-XII (извлечения).

98. Произнасяйки осъдителна присъда срещу жалбоподателя и другите обвиняеми, съдилищата се основават изключително на набавените по време на разследването доказателства, а именно на писмения доклад на агентите под прикритие, на показанията на К.М., които обаче по-късно в производството са оттеглени и на показанията на свидетели, както и докладите от претърсванията в домовете на обвиняемите. Що се отнася до жалбоподателя, Съдът отбелязва, че свидетелите могат да потвърдят единствено самото арестуване на същия, но не са могли да дадат информация за твърдяните престъпни действия на обвиняемите.

Съдилищата не посочват записите на събитията, нито изслушват агентите под прикритие, дори и след изричното искане на жалбоподателя в производствата по обжалване, на които той така и не получава отговор. По този начин защитата не е имала възможност да подложи на кръстосан разпит полицейските служители.

Освен това съдилищата решават да придадат по-голяма достоверност на показанията, дадени от К.М. пред следователите и да пренебрегнат показанията, дадени впоследствие от другите обвиняеми и от самия К.М. в наказателното производство, включително пред съда.

99. Съдът не може да приеме абстрактно, че винаги следва да се придава по-голяма достоверност на показания на свидетел, дадени в открито съдебно заседание и след положена клетва, отколкото на други показания на същите свидетели в хода на наказателното производство, даже и двете да си противоречат (вж. дело *Doorson c/y Нидерландия*, 26 март 1996 г., точка 78, *Reports* 1996-II). По настоящото дело Съдът счита обаче, че в мотивите на Районния съд изглежда тежестта на доказване се прехвърля върху жалбоподателя и не се дава обяснение защо другите показания следва да се считат за по-достоверни, отколкото тези, дадени по-късно пред съда.

100. Освен това, предвид твърденията на обвиняемите относно участието на полицията, националните съдилища не съумяват да осигурят спазване принципа на справедливост, и по-специално на равнопоставеност, след като не са изслушали показанията на полицейските служители под прикритие и не са позволили на обвиняемите да зададат въпроси на тези служители, дори и писмено. Също така съдът е трябвало да изследва или поне по-подробно да обясни защо е отхвърлил исканията за допускане и на други доказателства (изслушване на други свидетели и видеозаписи).

В заключение, макар да осъзнава важността и трудностите на задачата на органите по разследване, Съдът счита, предвид гореизложеното, че националните съдилища не са изследвали достатъчно твърденията за инсценировка. Поради тези причини процесът срещу жалбоподателя е бил лишен от справедливост, каквато член 6 от Конвенцията изисква.

Следователно има нарушение на член 6 § 1 от Конвенцията.

101. Освен това Съдът счита, че с гореизложения извод отпада необходимостта от разглеждане на останалата част от жалбата.

III. ТВЪРДЯНО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 9 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

102. На 28 юли 2003 г. жалбоподателят подава жалба, че помещението за молитви в затвора в Rahova е затворено. Съдът счита, че жалбата попада в приложното поле на член 9 от Конвенцията.

103. Страните представят становища по този въпрос.

104. Съдът намира тази жалба за допустима. Като има предвид обаче фактите по делото, становищата на страните и своите гореизложени констатации за нарушение на членове 3 и 6, Съдът счита, че е обсъдил основните правни въпроси, които са повдигнати с настоящата жалба. Следователно той приема, че не е налице необходимост да се изследва въпросът дали в настоящия случай има нарушение на член 9 от Конвенцията (вж. например дело *Kamil Uzun c/y Турция*, № 37410/97, точка 64, 10 май 2007 г.).

IV. ПРИЛАГАНЕ НА ЧЛЕН 41 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

105. Член 41 от Конвенцията предвижда, че:

„Ако Съдът установи нарушение на Конвенцията или на Протоколите към нея и ако вътрешното право на съответната Високодоговаряща страна допуска само частично обезщетение, Съдът, ако е необходимо, постановява предоставянето на [присъжда] справедливо обезщетение на потърпевшата страна“.

A. Вреди

106. Жалбоподателят претендира като имуществени вреди възстановяване на медицинските разходи, които е направил поради здравословното си състояние по време на задържането, както и сумата от 10 000 EUR като неимуществени вреди за страданията, причинени му от лошото отношение.

107. Правителството изтъква, че жалбоподателят не посочва нито размер, нито основание на претенцията си за имуществени вреди. То също така счита, че искането за неимуществени вреди е прекомерно и че решението за наличие на нарушение на членове от Конвенцията може да бъде достатъчно, за да компенсира жалбоподателя за предполагаемо причинените му неимуществени вреди.

108. Съдът не вижда причинно-следствена връзка между установеното нарушение и твърдяните имуществени вреди; следователно той отхвърля тази претенция. От друга страна Съдът приема, че жалбоподателят е преживял стрес в резултат от условията в мястото на задържане и на липсата на справедлив процес. Следователно той му присъжда обезщетение от 10 000 EUR за неимуществени вреди.

B. Разходи и разноски

109. Жалбоподателят претендира също така да му бъдат възстановени разноските за адвокатски възнаграждения, без да представя каквито и да са конкретни претенции или обосновка.

110. Правителството отправя искане до Съда да не присъжда суми по тази точка.

111. Съгласно практиката на Съда жалбоподателят има право на възстановяване на разноските само ако и доколкото е доказано, че са действително направени, че са били необходими и ако са в разумен размер.

112. В настоящия случай жалбоподателят вече е получил 850 EUR като правна помощ от Съвета на Европа. Тъй като друга сума не е обоснована съгласно горните критерии, Съдът отхвърля искането за възстановяване на разходи и разноски по делото.

С. Мораторна лихва

113. Съдът счита за разумно мораторната лихва да бъде определена на базата на пределния лихвен процент на Европейската централна банка плюс надбавка от три процентни пункта.

ВЪЗ ОСНОВА НА ГОРНИТЕ СЪОБРАЖЕНИЯ СЪДЪТ ЕДИНОДУШНО

1. *Обявява* оплакванията относно условията на задържането в затвора в Rahova, твърдяното носене на белезници в съда, твърдяната липса на справедлив процес и твърдяното накърняване на свободата на вероизповеданието за допустими, а останалите оплаквания в жалбата – за недопустими;
2. *Приема*, че има нарушение на член 3 от Конвенцията относно условията на задържане в затвора Rahova;
3. *Приема*, че има нарушение на член 6 § 1 от Конвенцията;
4. *Приема*, че не е необходимо да бъдат разгледани оплакванията на основание на член 3 (носене на белезници в съда) и на член 9 от Конвенцията
5. *Постановява*:
 - (а) държавата ответник да плати на жалбоподателя като обезщетение за неимуществени вреди в тримесечен срок от датата, на която решението стане окончателно съгласно член 44 § 2 от Конвенцията, сумата от 10 000 EUR (десет хиляди евро) ведно с размера на евентуално дължим върху сумата данък, като сумата се конвертира в националната валута на държава ответник по обменния курс за деня на плащането;
 - (б) за периода от изтичането на горепосочения тримесечен срок до извършване на плащането върху горепосочената сума се начислява проста лихва, равна на пределния лихвен процент на Европейската централна банка плюс надбавка от три процентни пункта;
6. *Отхвърля* в останалите ѝ части претенцията на жалбоподателя за справедливо обезщетение.

Изготвено на английски език и оповестено в писмен вид на 9 ноември 2010 г. съгласно Правило 77 § 2 и § 3 от Правилника на Съда.

Santiago Quesada
Секретар на отделението

Josep Casadevall
Председател